

מדד השלום יולי 2019

- מרבית הציבור דוחה את הצהרת הנאמנות לנתניהו עליה חתמו מועמדי הליכוד לכנסת, וכך גם מיעוט ניכר בקרב מצביעי הליכוד. במידה ולא יעלה בידי נתניהו להרכיב את הממשלה הבאה, בקרב הציבור היהודי ישנה תמיכה דומה במתן המנדט הן לחבר כנסת אחר מהליכוד והן לבני גנץ. גדעון סער הוא המועמד הפופולרי ביותר במקרה הראשון בקרב כלל הציבור ומצביעי הליכוד.
- הציבור נותר איתן בהתנגדותו לחקיקה שתמנע את העמדתו לדין של ראש ממשלה מכהן, וכך גם רוב קטן בקרב מצביעי הליכוד.
- בדומה לחודש שעבר, ישנה העדפה בקרב מרבית הציבור היהודי להקמת ממשלה בראשות הליכוד לאחר הבחירות ולממשלה ללא המפלגות החרדיות, לצד העדפה לממשלת מרכז-שמאל בקרב הציבור הערבי. נרשמה ירידה בתמיכה בממשלה משותפת של הליכוד וכחול-לבן לעומת מדד חודש יוני בקרב הציבור היהודי. עם זאת, ההערכה הרווחת בקרב כלל הציבור נותרה שמרבית הסיכויים שהליכוד יקים ממשלת ימין-חרדים לאחר הבחירות.
- הציבור גורס שיוצאי אתיופיה מקבלים את היחס המפלה ביותר מידי משטרת ישראל, ולאחריהם בסדר יורד: ערבים אזרחי ישראל, חרדים ונשים.
- כלל הציבור בישראל מעמיד את הנושאים הכלכליים-חברתיים בראש סדר העדיפויות של הממשלה הבאה. השגת שלום עם הפלסטינים כנושא יחיד הוא הפחות חשוב בעיני הציבור היהודי והחשוב ביותר בעיני הציבור הערבי.
- הציבור היהודי נחלק בהעדפותיו לגבי פתרון הסכסוך עם הפלסטינים: פתרון שתי המדינות הוא המועדף על אנשי שמאל ומרכז, המשך המצב הקיים הוא המועדף על אנשי ימין מתון, בעוד שסיפוח השטחים זוכה להעדפה בקרב אנשי ימין. הציבור הערבי תומך באופן גורף בפתרון שתי המדינות. עם זאת, רוב בקרב כל אחת מהקבוצות הללו סובר שהמצב הקיים הוא שימשיך בעתיד הנראה לעין.

פרופ' אפרים יער וד"ר נמרוד רוזלר

מדד השלום של חודש יולי המשיך לעקוב אחרי עמדות הציבור בנושאים הקשורים לבחירות הקרבות, למעמדו של נתניהו ולפתרון הסכסוך עם הפלסטינים. בנוסף, נבחן היחס של משטרת ישראל לקבוצות מוחלשות, והנושא העיקרי בו צריכה להתמקד הממשלה הבאה.

הבחירות ועתידו של נתניהו

הרכב הממשלה הרצויה בבחירות הבאות: מבין שש אפשרויות שהוצגו, הרצויה ביותר לציבור היהודי היא ממשלת ימין בראשות הליכוד עם המפלגות החרדיות (27%). אחריה ניצבות, לפי סדר יורד: ממשלת מרכז-שמאל בראשות כחול לבן ללא המפלגות החרדיות (20%), ממשלה בראשות הליכוד עם מפלגת כחול לבן ללא המפלגות החרדיות (17%), ממשלה בראשות כחול לבן עם מפלגת הליכוד ללא המפלגות החרדיות (13%), ממשלה בראשות הליכוד עם מפלגת כחול לבן ועם המפלגות החרדיות (10%), וממשלה בראשות כחול לבן עם מפלגת הליכוד ועם המפלגות החרדיות (4%). במבט כולל, נראה שממשלות בראשות הליכוד הן המועדפות ביותר

(54%), שעה שממשלות בראשות כחול לבן מועדפות רק בידי 37%, בדומה לחודש שעבר. כמו-כן, התמיכה בממשלה ללא המפלגות נותר דומה (50%) לעומת התמיכה בממשלה הכוללת את מפלגות אלה (41%). ירידה לעומת החודש הקודם נרשמה בתמיכה בממשלה הכוללת את הליכוד וכחול לבן (44% לעומת 53%). בקרב הציבור הערבי, נותרה העדפה ברורה לממשלת מרכז-שמאל בראשות כחול לבן (58%).

הממשלה שיש לה יותר סיכוי לקום: בניגוד לפיזור הרב בשאלת הממשלה הרצויה, רוב ברור (46%) בישראל עדיין מעריך שלממשלה בראשות הליכוד עם המפלגות החרדיות יש את הסיכוי הטוב ביותר לקום. סיכויי שאר הממשלות קטנים הרבה יותר, ללא הבדלים בולטים ביניהן: ממשלה בראשות הליכוד עם מפלגת כחול לבן ועם המפלגות החרדיות (13%), ממשלה בראשות הליכוד עם מפלגת כחול לבן ללא המפלגות החרדיות (10.5%). ממשלות בראשות כחול לבן על הרכביהן השונים זוכות להערכת היתכנות נמוכה שבין 4% ל-6%. במבט כולל, נראה שהציבור מאמין שהליכוד יהיה הגורם הדומיננטי בהרכבת הממשלה הבאה וכי לאור רצונו שהמפלגות החרדיות תהיינה שותפות בממשלה, סיכוייהן להיכלל בה מוערך ב-63%.

מעמדו של נתניהו: לאחרונה חתמו מועמדי הליכוד לכנסת על הצהרת נאמנות לנתניהו, שמשמעותה היא שמבחינתם נתניהו הוא המועמד היחיד לראשות הממשלה מטעם הליכוד, ללא תלות בתוצאות הבחירות ובתנאים ששאר המפלגות יעמידו. על רקע זה, שאלנו: "האם לדעתך הצהרת נאמנות כזו מוצדקת או לא מוצדקת?" התשובות מלמדות שרוב ניכר (58%) בציבור היהודי סבור שהצהרת הנאמנות אינה מוצדקת, שעה ש-34% בדעה שהיא מוצדקת. בקרב מצביעי הליכוד, 52% חושבים שהיא מוצדקת, אך מיעוט ניכר (40%) מתנגד לדרישה לחתום על הצהרת הנאמנות לנתניהו.

כמו-כן, שאלנו: "במידה והליכוד תהיה המפלגה הגדולה ביותר לאחר הבחירות הבאות, ונתניהו לא יצליח לא יצליח להרכיב ממשלה, מה לדעתך צריך לקרות?" מבין שלוש האפשרויות שהוצגו, מרבית המשיבים היהודים התחלקו כמעט שווה בשווה בין שתיים: להטיל את הרכבת הממשלה על חבר כנסת אחר מטעם הליכוד (39%) או להטיל את הרכבת הממשלה על בני גנץ מטעם כחול לבן (37%). האפשרות השלישית – ללכת לבחירות חדשות – נתמכה ע"י 10% בקרב הציבור היהודי, לעומת 27% בקרב מהציבור הערבי.

המשכנו ושאלנו: "במידה והליכוד תהיה המפלגה הגדולה ביותר לאחר הבחירות הבאות, ונתניהו לא יצליח לא יצליח להרכיב ממשלה. מי לדעתך צריך להקים מטעמה את הממשלה ולעמוד בראשה?" מהתשובות עולה שהמועמד הפופולארי ביותר בעיני הציבור היהודי הוא גדעון סער (34.5%), ואחריו ניצבים בפער ניכר יולי אדלשטיין (13%), משה כחלון (10%), ישראל כץ (6%), וגלעד ארדן (4%). 8% ציינו מועמד אחר, בעוד ששיעור גבוה במיוחד (24%) לא ידעו או סירבו להשיב. בקרב מצביעי הליכוד התקבל סדר העדיפות הבא: גדעון סער – 23%; יולי אדלשטיין ומשה כחלון – 13% כל אחד; ישראל כץ – 9.5%; גלעד ארדן – 7%. ניתן לראות שמצביעי הליכוד מתקשים אפילו יותר מאשר כלל הציבור היהודי להצביע על מועמד בולט שראוי בעיניהם להחליף את נתניהו. עם זאת, גדעון סער הוא המועדף, למרות חוסר אהדתו של נתניהו כלפיו.

לבסוף, בדקנו שוב האם הציבור תומך או מתנגד לצעדי חקיקה שימנעו להעמיד לדין ראש ממשלה מכהן. התשובות מלמדות שרוב ניכר (59%) עומד בהתנגדותו לחקיקה כזו, שעה ש-31.5% תומכים בה. גם בקרב מצביעי הליכוד, יש יותר מתנגדים מאשר תומכים בצעדי חקיקה שימנעו העמדתו לדין של ראש ממשלה מכהן (45% לעומת 40% בהתאמה). הציבור הערבי מתנגד בחריפות לחקיקה מסוג זה: 59% מתנגדים מאוד, 20% נוספים מתנגדים, לעומת 9% בלבד שתומכים.

יחסה של משטרת ישראל לקבוצות מוחלשות בחברה הישראלית

מבין ארבע קבוצות שהוצגו למרואיינים בסדר משתנה – נשים, חרדים, יוצאי אתיופיה וערבים אזרחי ישראל, הציבור היהודי סבור שיוצאי אתיופיה הם הקבוצה המופלית ביותר ע"י המשטרה: 74% סוברים שהם מופלים לעומת 20% בלבד שסובר שהם זוכים ליחס שוויוני. אחריהם בסדר יורד ניצבים ערבים אזרחי ישראל (58% - אפליה, 23% - שוויון, ו-18% העדפה), חרדים (43% - אפליה, 14% - שוויון, ו-24% העדפה), ונשים (29% - אפליה, 47% - שוויון, ו-18% העדפה). נתונים אלה דומים מאוד לתשובות שקיבלנו במדד ינואר השנה לגבי האפליה באופן כללי מהם סובלים יוצאי אתיופיה, ערבים אזרחי ישראל וחרדים בישראל, דבר המעיד על יציבות העמדה כפי קבוצות אלה. מעניין לציין, שבעוד ש-53% סברו אז שנשים סובלות מאפליה בישראל, רק 29% סברו החודש שנשים סובלות מאפליה מידי משטרת ישראל.

המשימות העומדות בפניי הממשלה הבאה

מבין ששת הנושאים שהוצגו בשאלה, הנושא העיקרי שלדעת הציבור היהודי הממשלה שתקום אחרי הבחירות בספטמבר צריכה להתרכז בו הוא, בסדר יורד, כלהלן: שיפור המצב הכלכלי (17%), סגירת הפערים החברתיים-כלכליים (16%), ניקוי השחיתות במערכת השלטון (14.5%), הגברת האחדות בעם (12%), חיזוק צה"ל והביטחון של ישראל (11%), והשגת הסכם שלום עם הפלסטינים (5%). שיעור גבוה יחסית (23%) ענו שכל הנושאים חשובים באתה מידה. כפי שניתן לראות, שני הנושאים שעומדים בראש סדר העדיפויות של הציבור היהודי (33% ביחד) קשורים לכלכלה וחברה, שעה שנושא השלום נמצא בתחתית סדר העדיפות בפער ניכר אחרי כל שאר הנושאים (5%). למרות שהנושאים הכלכליים-חברתיים הם גם החשובים לציבור הערבי (31%), השגת שלום עם הפלסטינים כנושא יחיד עומד בראש סדר העדיפויות מבחינתו (19%).

הסכסוך הישראלי-פלסטיני

כפי שנהגנו מתחילת השנה, גם הפעם הצגנו למרואיינים ארבעה פתרונות אפשריים לסכסוך ושאלנו באיזו מידה הם תומכים או מתנגדים להם. התשובות מלמדות כי כמו בסקרים הקודמים, גם הפעם אף אחד מהפתרונות לא זכה בתמיכה של רוב המרואיינים בקרב הציבור היהודי, כאשר שיעורי התמיכה וההתנגדות, בסדר יורד, היו כלהלן: 1. הקמת מדינה פלסטינית עצמאית לצד מדינת ישראל – 41% תומכים ו-52% מתנגדים; 2. המשך המצב הקיים – 32% תומכים ו-59% מתנגדים; 3. סיפוח השטחים והקמת מדינה אחת תחת שלטון ישראל עם זכויות מצומצמות לפלסטינים – 30% תומכים ו-61% מתנגדים; 4. הקמת מדינה דו-לאומית בין הירדן לים עם זכויות מלאות ליהודים ולפלסטינים – 17% תומכים ו-74.5% מתנגדים. התמיכה בפתרון שתי המדינות בקרב הציבור הערבי גורפת (70.5%), בעוד שהפתרון המדורג שני – בפער ניכר – הוא של הקמת מדינה דו לאומית, עם אחוזי תמיכה (45%) והתנגדות (47%) דומים.

מעניין לציין שהציבור היהודי נחלק מבחינת העדפה לכל אחד מהפתרונות על-פי נטייתו האידיאולוגית: הפתרון המועדף על תומכי הימין המתון הוא המשך המצב הקיים (41%), אם כי ראוי לציין ש-50% מתנגדים לו; הפתרון המועדף על תומכי הימין הוא סיפוח השטחים (44%), אם כי 51% מתנגדים לו; השמאל (80%) והמרכז (67%), מעדיפים, כצפוי, את פתרון שתי המדינות. ניתן לומר, אם כן, שבעוד שהמרכז והשמאל מציגים את פתרון שתי

המדינות כפתרון הרצוי באופן מובהק בעיניהם, אנשי הימין המתון והימין מתקשים להצביע על פתרון המוסכם על רוב מתוכם.

בדומה לחודשים הקודמים, ישנה הסכמה בקרב כל הקבוצות – יהודים מכל קצוות הקשת האידיאולוגית וערבים – שהפתרון בעל הסיכוי הרב ביותר להתממש בעתיד הנראה לעין הוא המשך המצב הקיים (52%). אחריו נמנים, בפער ניכר, פתרון שתי המדינות (18%), סיפוח (12%) ומדינה דו לאומית (7%). כלומר, פתרון לסכסוך עם הפלסטינים אינו נצפה באופן.

מדד המשא-ומתן:

מדגם כללי: 44.1 (עליה של 0.4 נקודות לעומת החודש שעבר)

מדגם יהודים: 42.8 (עליה של 0.1 נקודות לעומת החודש שעבר)

מדד המשא-ומתן מחושב באמצעות שקלול של שתי שאלות: מידת התמיכה במשא-ומתן עם הרשות הפלסטינית, ומידת האמונה שמשא-ומתן עם הרשות יוביל לשלום בשנים הקרובות.

מדד השלום נערך על-ידי תכנית אוונס לניהול סכסוכים וגישור באוניברסיטת תל אביב ומכון מדגם - ייעוץ ומחקר. הסקר נערך בטלפון ובאינטרנט בתאריכים 6-7 באוגוסט 2019, בקרב 600 מרואיניים, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת (גילאי 18 ומעלה) בישראל. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם - $\pm 4.1\%$ ברמת בטחון של 95%. ניתוחים סטטיסטיים: גבי יסמין אלקלעי.

תרשים החודש: איך לדעתך משטרת ישראל נוהגת כלפי כל אחת מהקבוצות הבאות?

